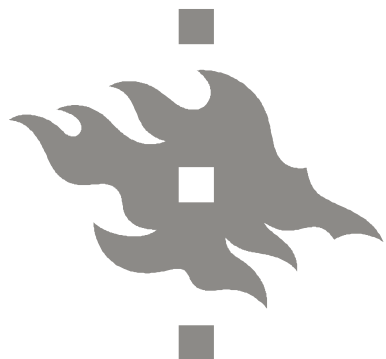

Elinikäisen oppimisen ja avoimen yliopisto-opetuksen koulutustarjonnan linjaukset yliopistoissa

Avoimien yliopistojen neuvottelupäivät,
29.-30.9.2010 Lapin yliopisto
Johtaja Tapio Kosunen
Helsingin yliopiston Avoin yliopisto

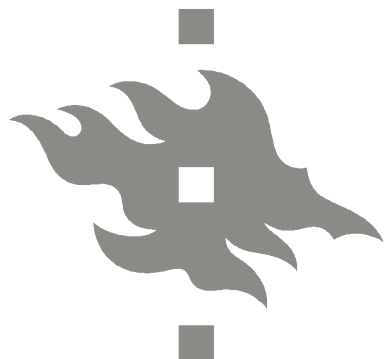

Auktoriteetilla on hyvä aloittaa

”Sillä sivistys ei pääty kouluun tai johonkin tiettyyn tutkintoon, vaan koko elämä on sitä koulua, jossa yksilö muokataan ihmiseksi, ja itse tämä sivistysprosessi muodostaa sen, mikä ihmisessä on ihmistä.”

(Snellman, J. V. 1840)

[J. W. Snellmanin patsas paljastettiin Suomen Pankin edustalla 05/1923.](#)

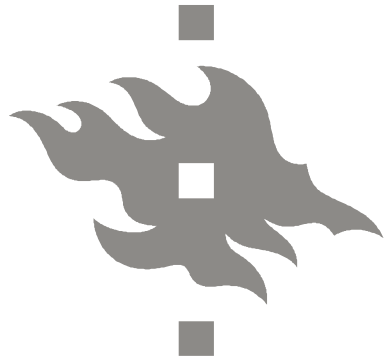

Ajatus mahdollisuudesta jalustalta laskeutumiseen on
piristävä:

Snellman skeittaa (Heikki Niska) 1/2

Snellman jalustaltaan laskeutuu,
Virneessä on ilosofin suu.

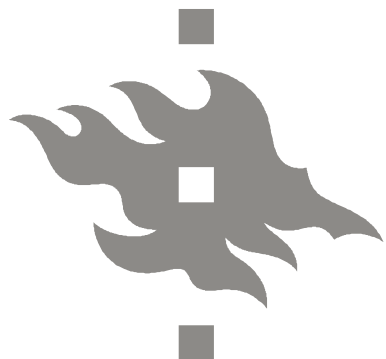
Tsiigatkaa pappaa,
Se skeittilaudan nappaa!
Se relaa ja räppää,
Saima kuvan näppää.

Snellman skeittaa (Heikki Niska)

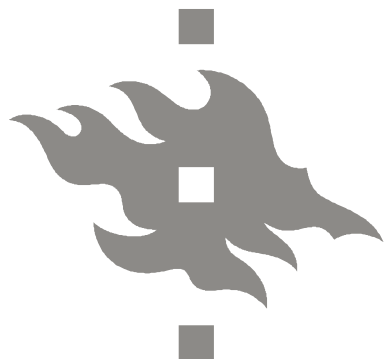
2/2

Snellun lauta syöksee tulta,
meno näyttää riivatulta.
Lentäen lähestyy Stokka,
svenssoneilta pettää pokka!

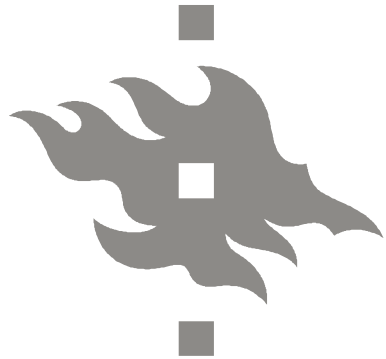
Provosointia: eihän elinikäinen oppiminen (ELO) ole yliopistoissa arvokasta vain juhlapuheissa?

- ❖ Heikki Niskan ”Snellun” tapainen ELO:n ”jalustalta laskeutuminen”, jalkautuminen arkeen sekä ELO:n näkyväksi tekeminen olisi nyt yliopistoissa tärkeää.
- ❖ Elinikäinen oppiminen on yliopistossa jokaisen yksikön asia.
- ❖ Avoimet yliopistot ja muut aikuiskoulutuksesta vastaavat yksiköt ovat merkittäviä ELO-toimijoita.
- ❖ ELO on saatava entistä tehokkaammin näkyviin yliopistojen strategioissa sekä yliopistojen ulkoisessa ja sisäisessä resursoinnissa (indikaattorit)

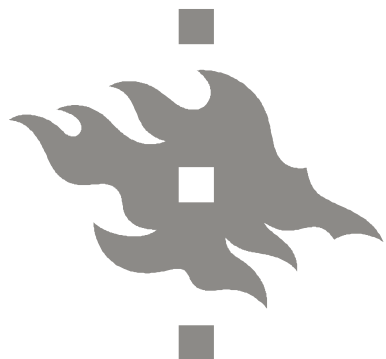
Elinikäisen oppimisen (ELO) välitappeja 2000-luvun Suomessa

- ❖ **2002:** Parlamentaarisen aikuiskoulutuskomitean (PAT) mietintö
- ❖ **2005:** Elinikäinen oppiminen yliopistoissa työryhmän muistio, OKM
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2005/12/tyoryhma_elinikainen_oppiminen_huomiolitava_yliopistoissa?lang=fi
- ❖ **2006-2007:** ELO yliopistojen strategioihin ja ohjelmiin
- ❖ **2008:** Koonti yliopistojen ELO-strategioista, UCEF ja rehtorien neuvosto
- ❖ **2009:** Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus (AKKU) > Elinikäinen oppiminen yliopistolakiin (558/2009)
- ❖ **2010:** Eloa yliopistoon - Elinikäinen oppiminen Helsingin yliopistossa -työryhmämuistio, 30.8.2010
- ❖ **2010:** Osaava ja luova Suomi: OKM:n tulevaisuuskatsaus

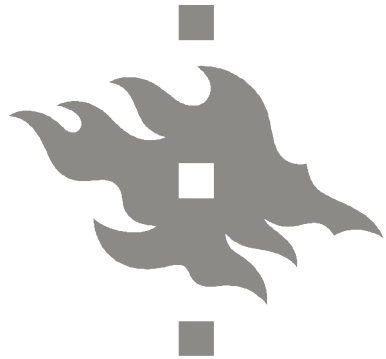
Osaava ja luova Suomi (OKM, 2010): Opintoja nopeutetaan ja ELOa edistetään

- ❖ Elinikäinen oppiminen edellyttää, että yksilöillä on tiedolliset, taidolliset ja taloudelliset mahdollisuudet uuden oppimiseen koko elämänkaaren ajan, ja koulutusjärjestelmä tarjoaa kaikille opiskelijaryhmille heille sopivia tapoja osaamisen kehittämiseen.
- ❖ Elinikäisen oppimisen toteutumiseksi koulutusjärjestelmän on otettava huomioon eri elämänvaiheissa olevat oppijat. Yhtäältä nuorilla tulee olla edellytykset siirtyä nopeasti koulutustasolta toiselle ja toisaalta aikuisilla on oltava heille räätälöidyt hakumenettelyt.
- ❖ Tarkoituksenmukaisesti toimiva koulutusjärjestelmä kykenee järjestämään nuorille tehokkaan sisäänoton ja ottamaan huomioon aikuisten tarpeet.

Osaava ja luova Suomi – OKM:n tulevaisuuskatsaus, 2010

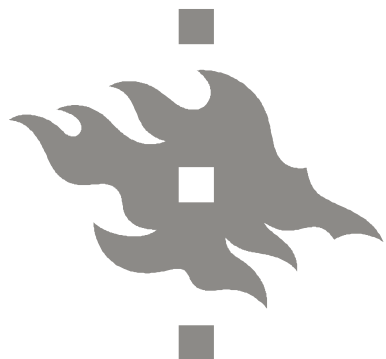
- ❖ Työelämässä olevan väestön mahdollisuuksia täydentää osaamistaan työuran aikana vahvistetaan ja koulutusta kehitetään aikuisille soveltuvin muotoin.
- ❖ Korkeakoulujen aikuiskoulutustarjontaa vahvistetaan mahdollistamalla tutkinnon osan tai osien, erillisten opintojen, oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen ja erityispätevyyksien nykyistä joustavampi järjestäminen.
- ❖ Erityisesti työelämän ja koulutusjärjestelmän ulkopuolella olevien sivistys- ja koulutustarpeisiin vastaamiseksi tulee olla koko maan kattava vapaan sivistystyön oppilaitosverkosto.
- ❖ Ikäluokkien pienentymisestä vapautuvat voimavarat ohjataan aikuisten opiskelumahdollisuuksien parantamiseen.

Lähtökohta Helsingin yliopistossa

”Helsingin yliopistossa ryhdyttiin vuonna 1977 tarjoamaan aikuisopiskelijoille ”avoimeksi korkeakouluksi” kutsuttua opetusta. Kolme vuosikymmentä myöhemmin [avoin yliopisto-opetus on vakiintunut kiinteäksi osaksi yliopiston sivistystehtävää.](#)”

Rehtori (nyk. kansleri), prof. Ilkka Niiniluoto, 2007

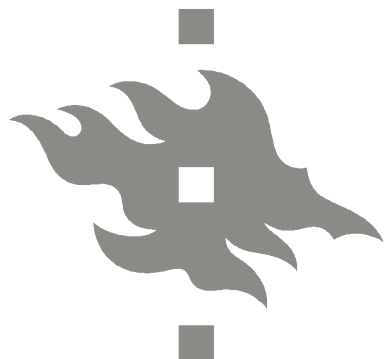

ELO Helsingin yliopistossa: työryhmä ja sen tehtävä

Rehtori asetti 4.3.2010 ja 6.4.2010 tehdyillä päätöksillä elinikäisen oppimisen merkitystä Helsingin yliopistossa selvittävän työryhmän.

Sen tehtävänä oli laatia konkreettinen esitys siitä,

- miten tutkintokoulutuksen sekä avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen keskinäisiä yhteyksiä tulisi kehittää,
- miten elinikäinen oppiminen tulisi toteuttaa Helsingin yliopistossa ja miten se tulisi organisoida, sekä
- miten elinikäinen oppiminen liitetään yliopiston yksiköiden toiminnanohjaukseen.

Työryhmä

Työryhmän puheenjohtajana toimi vararehtori Jukka **Kola** ja jäseninä seuraavat henkilöt:

johtaja Kauko **Hämäläinen** (Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia),

Suunnittelujohtaja Jussi **Karvinen** (rehtorin kanslia/suunnittelu ja yhteiskuntasuhteet),

vararehtori Kimmo **Kontula**,

johtaja Tapio **Kosunen** (Avoin yliopisto),

varadekaani Johanna **Niemi** (oikeustieteellinen tiedekunta),

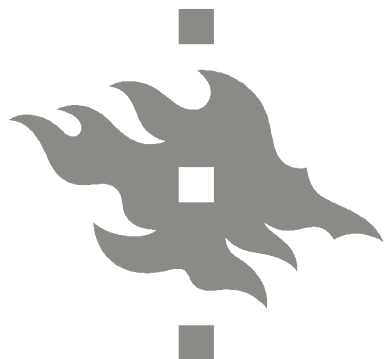
varadekaani Anne **Pitkäranta** (lääketieteellinen tiedekunta),

dekaani Patrik **Scheinin** (käyttäytymistieteellinen tiedekunta),

kehitysjohtaja Ossi **Tuomi** (rehtorin kanslia/tutkimus ja opetus).

Työryhmän sihteerinä toimi asiantuntija Maikki **Naarala** (rehtorin kanslia/opintoasioiden yksikkö).

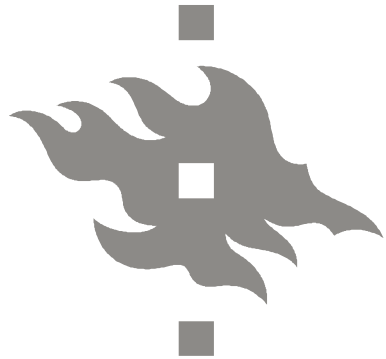
Työryhmä kokoontui viisi kertaa.

Näkökulmia elinikäiseen oppimiseen

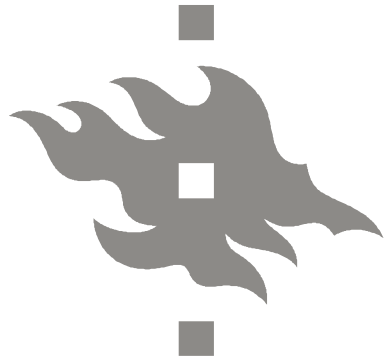
”Elinikäiseen oppimiseen sisältyy kaikki elämän aikana aloitettu oppimistoiminta, jonka tavoitteena on parantaa ammattitaitoa, tietoja ja osaamista sekä edistää henkilökohtaisten toiveiden toteutumista, aktiivista kansalaisuutta, sosiaalisia taitoja ja/tai työllistettävyyttä.”

(OPM: Elinikäinen oppiminen yliopistoissa –työryhmä 2005)

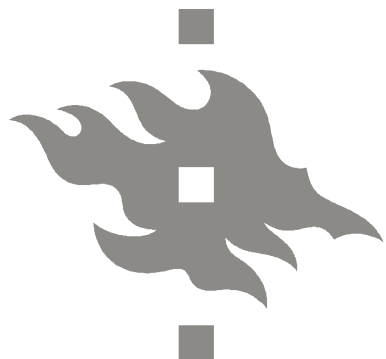
Elinikäisen oppimisen (ELO) nykytila Helsingin yliopistossa

- Työryhmän mukaan Helsingin yliopisto toteuttaa ELO:n periaatetta ja käytäntöjä kansainvälisestikin katsottuna varsin tasokkaasti.
- Helsingin yliopisto tarjoaa tutkimukseen perustuvaa opetusta ja koulutusta niin tutkintoa suorittaville opiskelijoille kuin henkilöille, joiden koulutukseen hakeutumisen tavoite on muu kuin korkeakoulututkinnon suorittaminen.

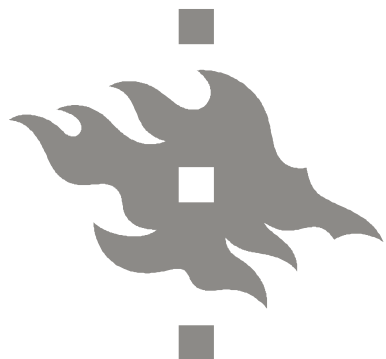
Elinikäinen oppiminen on jokaisen yksikön asia Helsingin yliopistossa

- Helsingin yliopistossa elinikäisen oppimisen toteuttamiseen osallistuvat tiedekunnat, Avoin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Ruralia-instituutti, muut opetusta tarjoavat erilliset laitokset (esimerkiksi Kielikeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopiston kirjasto ja Kansalliskirjasto) sekä yliopiston keskushallinto (henkilöstökoulutus).
- Yliopiston opetushenkilökunnan pedagogisesta kouluttamisesta huolehtii Yliopistopedagogiikan tutkimus- ja kehittämissyksikkö, joka kuuluu käyttäytymistieteelliseen tiedekuntaan.

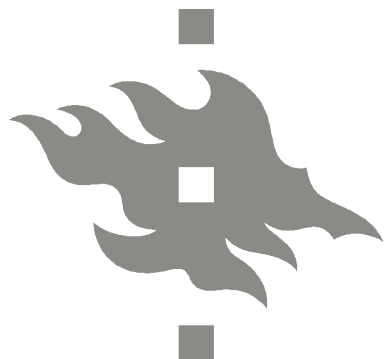
Työryhmän ehdotuksia: ELO-ohjausryhmän perustaminen

- Elinikäisen oppimisen toteuttamisen näkökulmasta yliopiston nykyiseen organisaatioon ei ole tarpeen tehdä suuria muutoksia.
- Työryhmä ehdottaa, että yliopistoon nimetään ainakin nykyisen strategiakauden loppuun saakka toimiva **elinikäisen oppimisen ohjausryhmä**, jonka puheenjohtajana toimii vararehtori.
- Ryhmään kutsutaan jäseniksi edustajat tiedekunnista, opetusta antavista erillislaitoksista, Palmeniasta, Avoimesta yliopistosta, yliopiston keskushallinnosta ja Helsingin yliopiston ylioppilaskunnasta.
- Ryhmän tehtävänä on elinikäisen oppimisen kehittäminen ja siihen liittyvien indikaattoreiden täsmentäminen sekä aloitteiden ja esitysten tekeminen rehtorille elinikäisen oppimisen painotuksista ja voimavaroista.

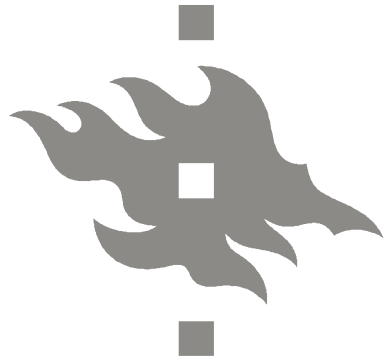
Työryhmän ehdotuksia: kohderyhmänä alle kouluikäiset, koululaiset, lukiolaiset, abiturientit

- Yliopisto tarjoaa enemmän ja monipuolisempia mahdollisuuksia yliopistoon ja siellä tehtävään työhön tutustumiseen.
- Tutkinto-opiskelijoiden lukiovierailut systematisoidaan.
- Yliopisto tiivistää yhteistyötä lukion opinto-ohjaajien kanssa.
- Kotimaisille ja kansainvälisille opiskelijoille tarjotaan Pre-Bachelor -tyyppisiä opintoja.
- [Avoin yliopisto markkinoi opintomahdollisuuksia toisen asteen opiskelijoille.](#)

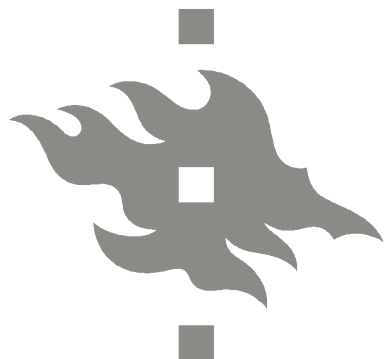
Työryhmän ehdotuksia: kohderyhmänä henkilöstö (nykyinen ja tuleva)

- Tiedekunnat voivat sisällyttää opettajiensa työsuunnitelmiin (1600 h) opettamisen Avoimessa yliopistossa ja täydennyskoulutuksessa.
- Kehityskeskusteluissa ja kokonaistyöajan suunnittelussa otetaan huomioon henkilökunnan ELO:een liittyvä asiantuntija- ja opetustoiminta yliopiston ulkopuolella.
- Esimiehet ottavat kehityskeskusteluissa esiin yksilöllisen koulutustarpeen ja halukkuuden asiantuntijuuden päivittämiseen

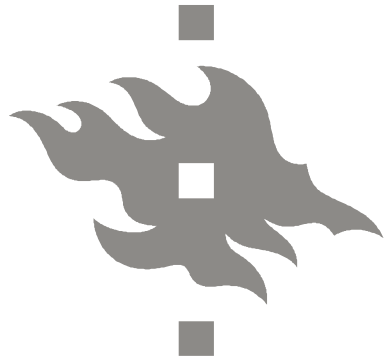
Työryhmän ehdotuksia: kohderyhmänä tutkintoa suorittavat opiskelijat

- Yliopistossa otetaan käyttöön kesäksi viides opetusperiodi/kolmas lukukausi.
- Tiedekunnat tehostavat aiemmin hankitun osaamisen tunnistamis- ja tunnustamiskäytäntöjään.
- Yliopisto edistää yhteistyössä tiedekuntien kanssa työikäisten aikuisten alemman korkeakoulututkinnon suorittamismahdollisuutta HY:n Avoimen yliopiston opintojen perusteella (tutkinnon myöntää tiedekunta).

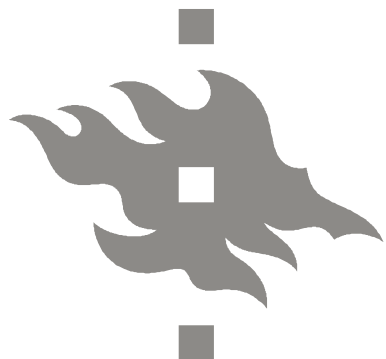
Työryhmän ehdotuksia: kohderyhmänä alumnit, tutkintoa täydentävät opiskelijat, osaamistaan uusivat ja täydentävät opiskelijat

- Laajennetaan ja monipuolistetaan oppisopimustyyppistä täydennyskoulutusta ja erikoistumiskoulutusta
- Lisätään työelämäyhteyksiä ja –yhteistyötä
- Tehostetaan akateemisten maahanmuuttajien täydennyskoulutusta
- Lisätään kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta tukevaa täydennyskoulutusta

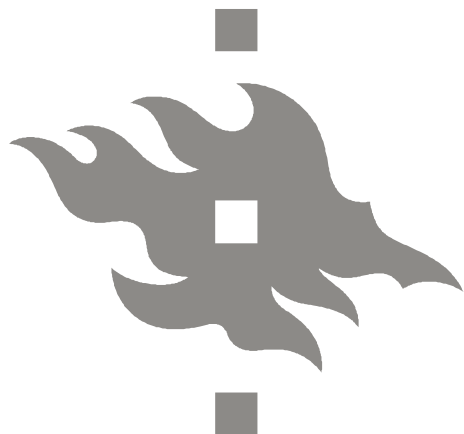
Työryhmän ehdotuksia: kohderyhmänä suuri yleisö

- Säilytetään koulutus- ja opetustarjonta monipuolise-
na, vastataan uusien kohderyhmien kysyntään ja
tarpeisiin

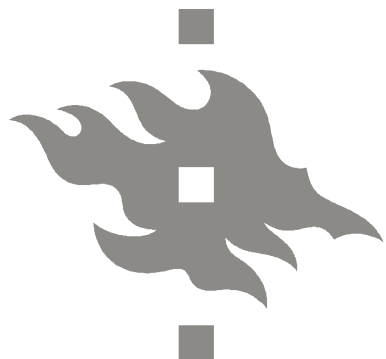
Elinikäisen oppimisen liittäminen yliopiston toiminnanohjaukseen

- Työryhmä ehdottaa, että elinikäisen oppimisen tavoitteet kirjataan yliopiston strategia-asiakirjoihin ja toimintakäsikirjaan nykyistä selkeämmin.
- Tiedekuntien ja erillisten laitosten [tavoiteneuvotteluissa sovitaan](#) elinikäisen oppimisen konkreettisista tavoitteista, toimenpiteistä sekä niiden toteuttamiseksi tarvittavista [resursseista](#).
- [Osa strategisesta rahoituksesta tulisi kohdentaa elinikäisen oppimisen kehittämiseen.](#)
- Asetettavan ELO-ohjausryhmän asiantuntemusta käytetään hyväksi strategian ja siihen liittyvien asiakirjojen valmistelussa.

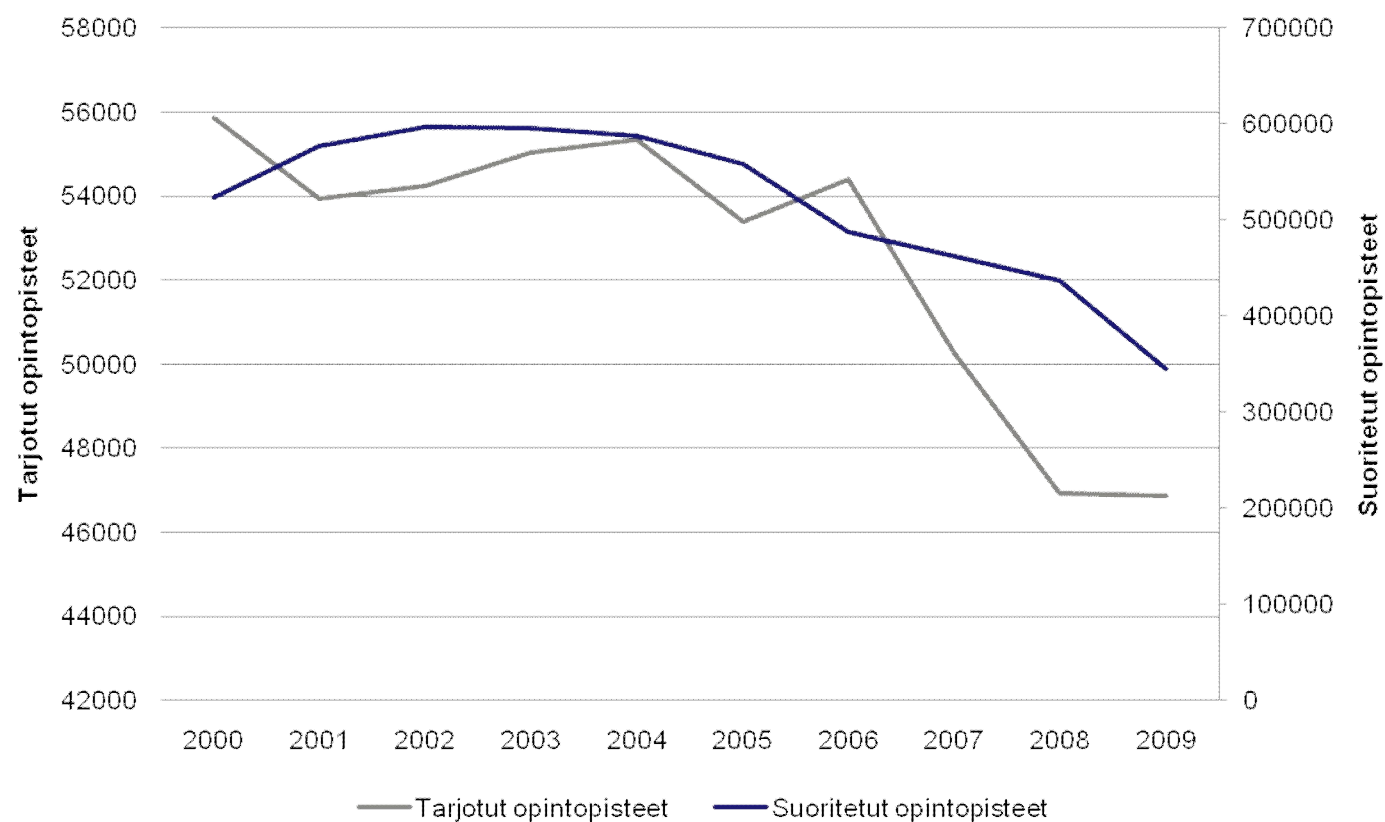

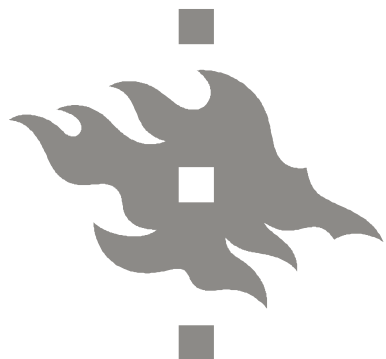
Avoimien yliopistojen koulutustarjonnan linjauksista

ei ole koottua yliopistokohtaista tietoa

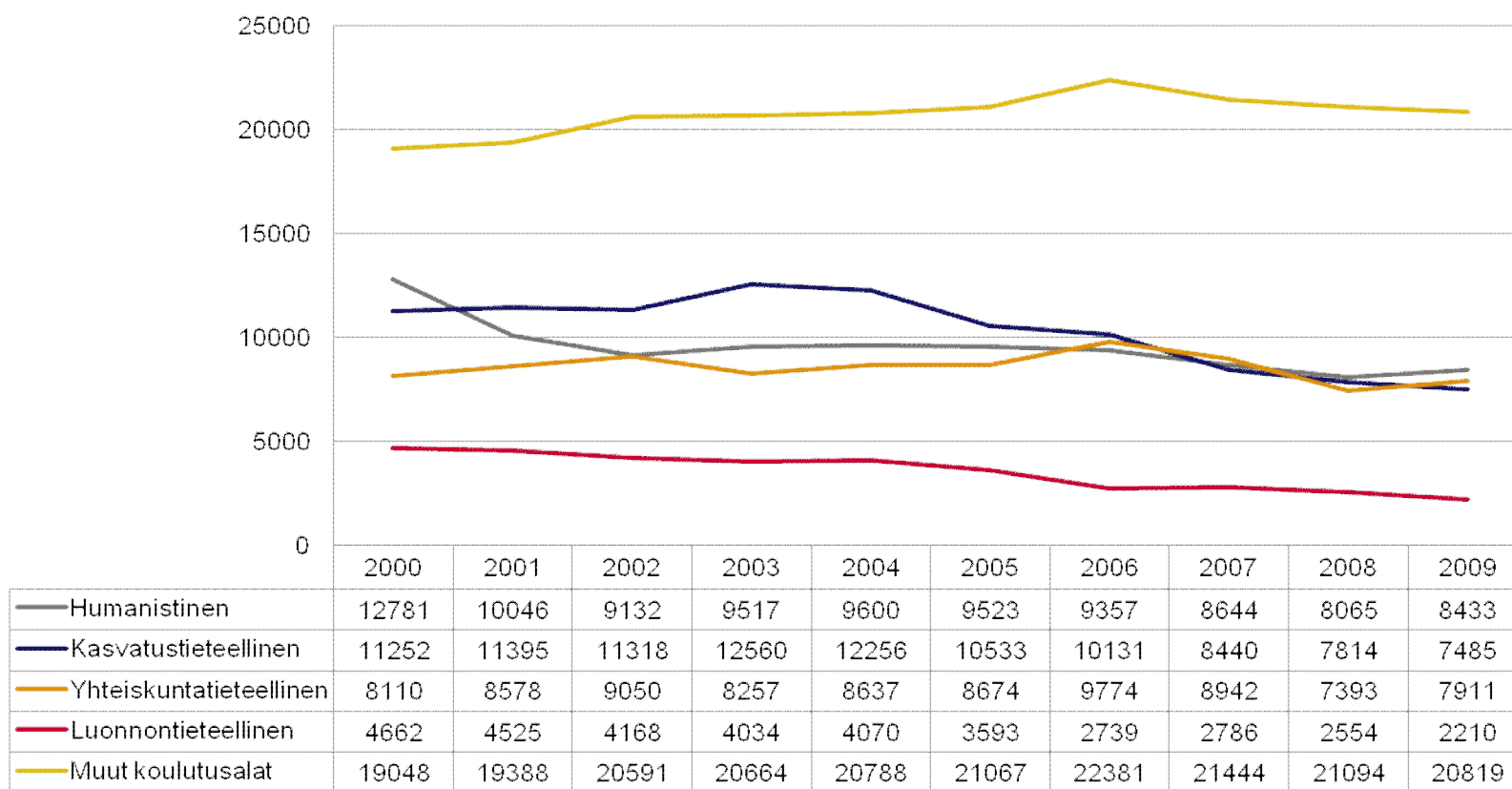

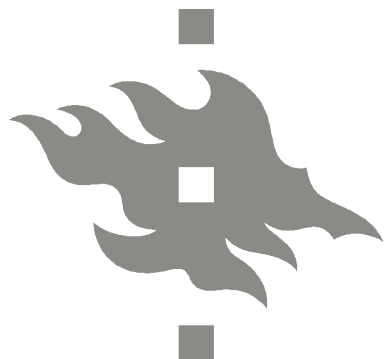
Avoimissa yliopistoissa tarjotut ja suoritettut opintopisteet vv. 2000-2009

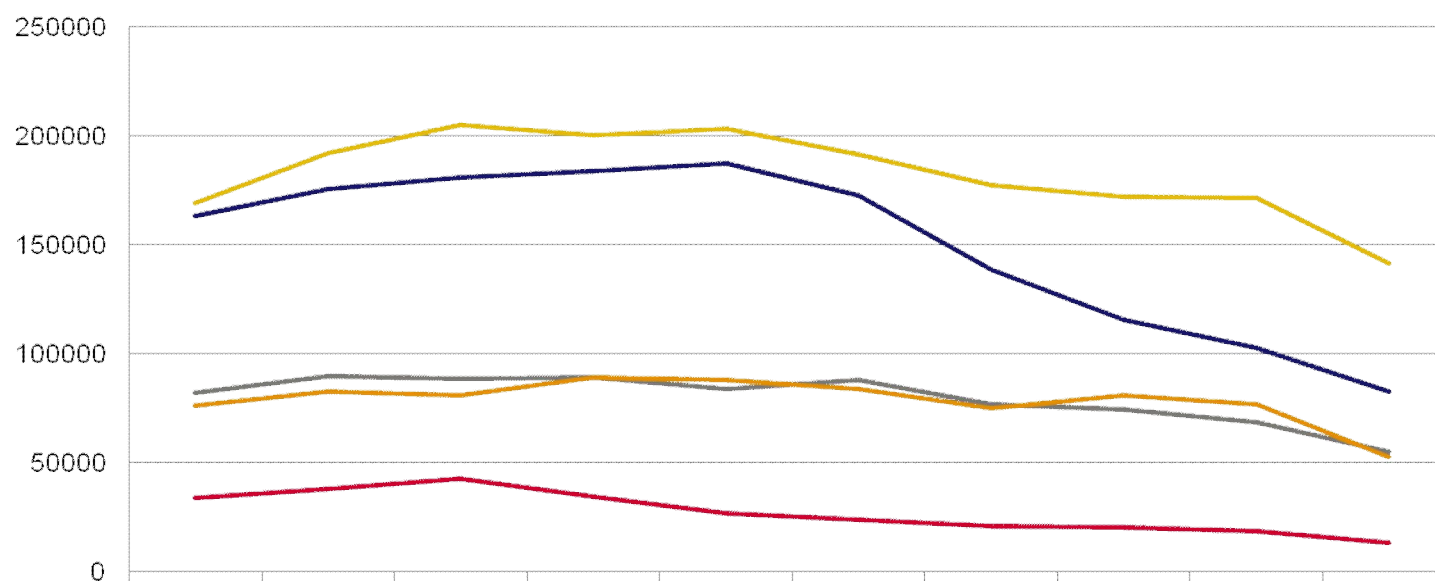

Kaikkien avoimien yliopistojen tarjoamat opintopisteet koulutusaloittain vv. 2000-2009

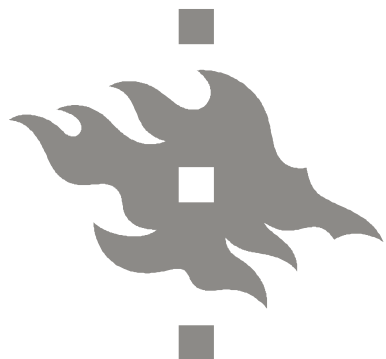

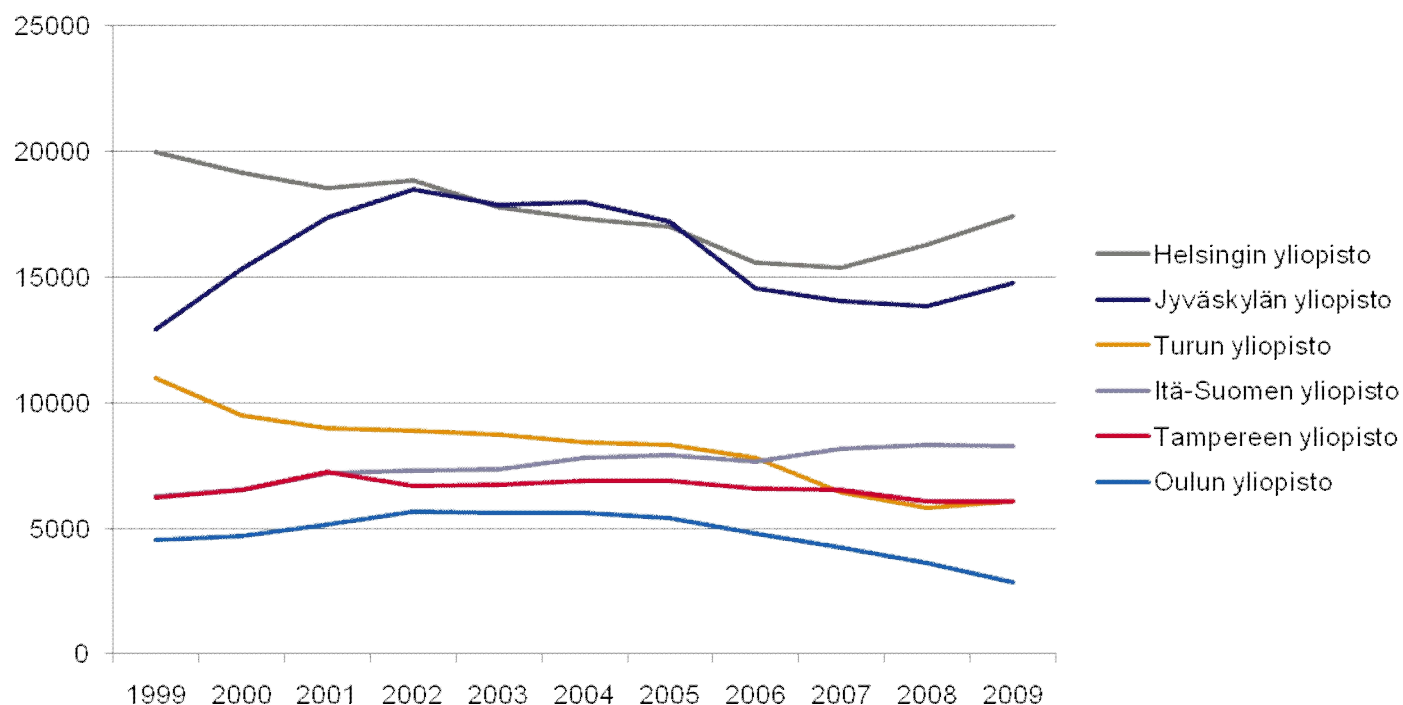
Suomen avoimissa yliopistoissa suoritetut opintopisteet koulutusaloittain vv. 2000-2009

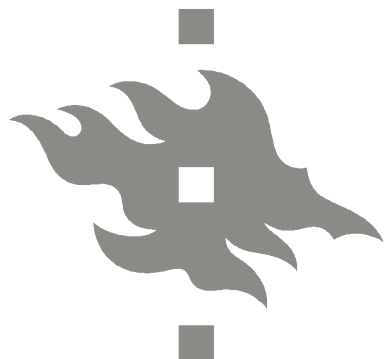
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Humanistinen	82006	89620	88230	88659	83731	87697	76816	74061	68074	54748
Kasvatustieteellinen	163089	175135	180961	183738	186997	172407	138090	115261	102329	82664
Yhteiskuntatieteellinen	76092	82636	80763	88832	87543	83443	75027	80571	76700	52661
Luonnontieteellinen	33741	37843	42317	34277	26609	23939	20902	20021	18297	13350
Muut koulutusalat	168759	192148	204824	199875	202801	191055	177450	171845	171133	141362

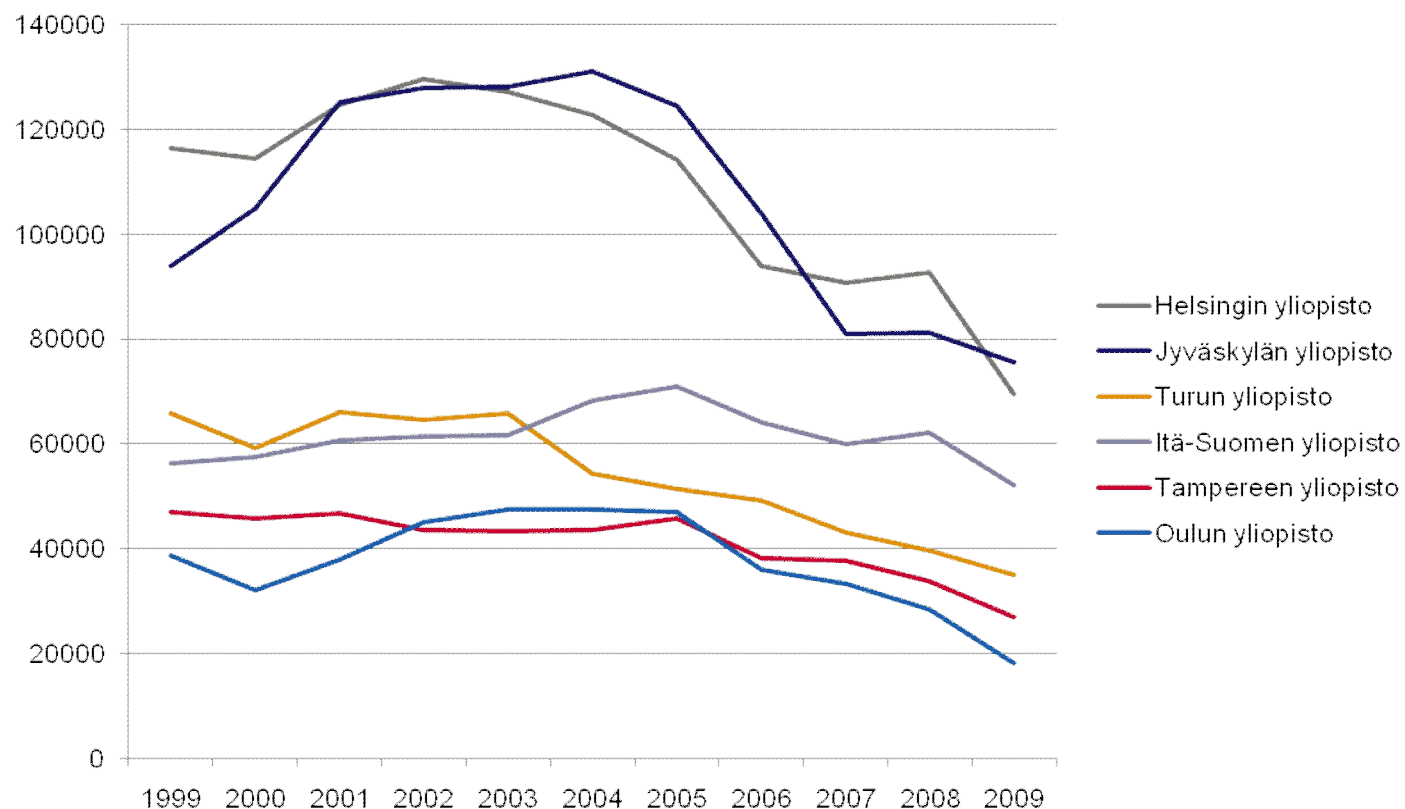
Netto-opiskelijamäärä isoissa monialaisissa yliopistoissa vv. 1999-2009

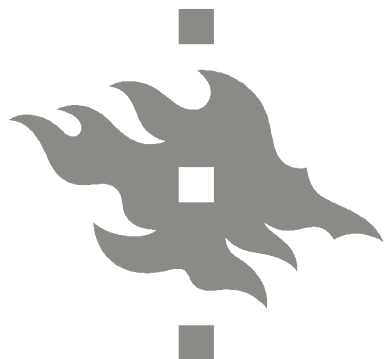
Itä-Suomen yliopisto: Joensuun ja Kuopion yliopiston yhteenlaskettu opiskelijamäärä

Suoritetut opintopisteet isoissa monialaisissa yliopistoissa vv. 1999-2009

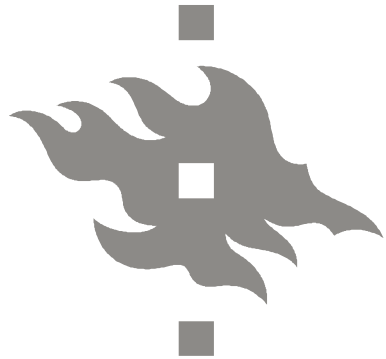

Itä-Suomen yliopisto: Joensuun ja Kuopion yliopiston yhteenlasketut opintopisteet

Suoritetut ja tarjotut opintopisteet v. 2009

Yliopisto	Tarjotut opintopisteet	Suoritetut opintopisteet	Suoritetut/tarjotut
Teatterikorkeakoulu	218	2705	12,4
Helsingin yliopisto	6302	69488	11,0
Tampereen yliopisto	2702	27041	10,0
Jyväskylän yliopisto	8632	75710	8,8
Turun yliopisto	4029	35008	8,7
Kuopion yliopisto	2893	23534	8,1
Oulun yliopisto	2267	18130	8,0
Taideteollinen korkeakoulu	202	1578	7,8
Helsingin kauppakorkeakoulu	1994	14095	7,1
Åbo Akademi	2057	13750	6,7
Vaasan yliopisto	1598	10590	6,6
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	280	1608	5,7
Joensuun yliopisto	5547	28729	5,2
Sibelius-Akatemia	520	2556	4,9
Turun kauppakorkeakoulu	795	3241	4,1
Tampereen teknillinen yliopisto	1076	3491	3,2
Lapin yliopisto	3874	10801	2,8
Svenska handelshögskolan	820	1486	1,8
Teknillinen korkeakoulu	1052	1244	1,2

Yhteiseen keskusteluun

Millainen elinikäisen oppimisen (ELO) tila on sinun yliopistossasi?

Miten edustamasi avoimen yliopiston opintotarjonta muuttuu kaudella 2010-2012?